

Категорія справи № 500/1722/17: **Цивільні справи (до 01.01.2019); Позовне провадження; Спори, що виникають із договорів; Спори, що виникають із договорів позики, кредиту, банківського вкладу.**

Надіслано для оприлюднення: **02.06.2020**. Зареєстровано: **03.06.2020**. Забезпечено надання загального доступу: **04.06.2020**.

Дата набрання законної сили: **02.07.2020**

Номер судового провадження: **2/946/929/20**

Справа № 500/1722/17

Провадження № 2/946/929/20

Р І Ш Е Н Н Я

І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

22 травня 2020 року Ізмаїльський міськрайонний суд Одеської області у складі:

головуючий - суддя Швець В.М.,

за участю: секретаря судового засідання Ромалійської М.Ю.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду в місті Ізмаїл цивільну справу за позовом акціонерного товариства «Альфа-Банк» до Сара Василя Петровича, Сара Олександра Васильовича про стягнення заборгованості, -

В С Т А Н О В И В:

Акціонерне товариство «Альфа-Банк» (далі - Банк) звернулося до суду із позовом до Сара В.П., Сара О.В. про стягнення заборгованості, просить стягнути з відповідачів солідарно заборгованість в сумі 29605,70 доларів США (а.с.2-4). Представник позивача надав заяву, в якій позовні вимоги підтримав в повному обсязі, просив розглянути справу за його відсутності. Свої вимоги позивач мотивував тим, що відповідно до укладеного договору між публічним акціонерним товариством «Укрсоцбанк», правонаступником якого є позивач – Банк, та відповідачем Сара В.П. від 13 жовтня 2008 року за № 2008/28-13/64, останній отримав кредит у розмірі 14188 доларів США та мав сплатити на користь кредитора зазначену суму кредиту із нарахованими відсотками за користування кредитними коштами з кінцевим терміном погашення заборгованості по кредиту у жовтні 2017 року. Того ж числа – 13 жовтня 2008 року між публічним акціонерним товариством «Укрсоцбанк», правонаступником якого є позивач – Банк, та відповідачем Сара О.В. був укладений договір поруки № 06-09/2259 в забезпечення зобов'язань Сара В.П. В зв'язку з невиконанням відповідачем Сара В.П. зобов'язань станом на 20 лютого 2017 року заборгованість складає 29605,70 доларів США, яка складається з 14830,97 доларів США заборгованості за кредитом, 14774,73 доларів США заборгованості по процентам, яку позивач просить стягнути з відповідачів солідарно, а також стягнути витрати на оплату судового збору.

Представник відповідача Сара В.П. у судові засідання надав заяву, в якій просив розглянути справу за його відсутності, раніше надавав заперечення, в яких позовні вимоги не визнавав, посилаючись на те, що вважає, що позивач Банк не довів факт одержання кредиту у визначеній договором сумі та валюті, не довів факт отримання позичальником визначеної суми кредиту у визначений договором спосіб, не довів наявність та суму боргу, пропустив строки звернення із позовом як до основного боржника, так і до поручителя до суду, а тому вважає, що позовні вимоги Банку є безпідставними та необґрунтованими.

Відповідач Сара О.В. у судовому засіданні надав заяву, в якій просив розглянути справу за його відсутності, позовні вимоги не визнав.

У відповідності зі ст.13 ЦПК України суд розглядає справу в межах заявлених вимог на підставі представлених доказів.

Вивчивши матеріали справи, вислухавши учасників справи, суд приходять до наступних висновків.

В судовому засіданні встановлено, що відповідно до укладеного договору від між публічним акціонерним товариством «Укрсоцбанк», правонаступником якого є позивач – Банк (а.с.204-212,227), та відповідачем Сара В.П. від 13 жовтня 2008 року за № 2008/28-13/64, останній отримав кредит у розмірі 14188 доларів США та мав сплатити на користь кредитора зазначену суму кредиту із нарахованими відсотками за користування кредитними коштами з кінцевим терміном погашення заборгованості по кредиту у жовтні 2017 року (а.с.5-7,10). Того ж числа – 13 жовтня 2008 року між публічним акціонерним товариством «Укрсоцбанк», правонаступником якого є позивач – Банк, та відповідачем Сара О.В. був укладений договір поруки № 06-09/2259 в забезпечення зобов'язань Сара В.П. (а.с.13-15) Згідно розрахунку Банку в зв'язку з невиконанням відповідачем Сара В.П. зобов'язань станом на 20 лютого 2017 року заборгованість складає 29605,70 доларів США, яка складається з 14830,97 доларів США заборгованості за кредитом, 14774,73 доларів США заборгованості по процентам (а.с.19-21).

Згідно ст.526 ЦК України, зобов'язання має виконуватись належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог - відповідно звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться. Одностороння відмова від зобов'язання або одностороння зміна його умов не допускається, якщо інше не встановлено договором або законом (ст.525 ЦК). Відповідно до ст.ст.526,530,610, ч.1 ст.612 ЦК зобов'язання повинні виконуватись належним чином, у встановлений термін, відповідно до умов договору та вимог чинного законодавства. Порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання). У ст.599 ЦК встановлено, що зобов'язання припиняється виконанням, проведеним належним чином. Відповідно до ст.625 ЦК України боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання грошового зобов'язання. Відповідно до ч.1 ст.610 ЦК України порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання). Відповідно до ст.611 ЦК України у разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом, зокрема: сплата неустойки.

Згідно до ст.81 ЦПК України кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

Згідно із положеннями ст.76 ЦПК України доказами є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи. Ці дані встановлюються такими засобами: 1) письмовими, речовими і електронними доказами; 2) висновками експертів; 3) показаннями свідків.

Відповідно до ст.89 ЦПК України суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, а результати оцінки доказів суд відображає в рішенні, в якому наводяться мотиви їх прийняття чи відмови у прийнятті, відповідно до ст.265 ЦПК України.

Згідно із ст.264 ЦПК України під час ухвалення рішення суд вирішує такі питання: чи мали місце обставини (факти), якими обґрунтовувалися вимоги та заперечення, та якими доказами вони підтверджуються; чи є інші фактичні дані, які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження; які правовідносини сторін впливають із встановлених обставин; яка правова норма підлягає застосуванню до цих правовідносин; чи слід позов задовольнити або в позові відмовити; як розподілити між сторонами судові витрати; чи є підстави допустити негайне виконання судового рішення; чи є підстави для скасування заходів забезпечення позову.

Договір позики є укладеним з моменту передання грошей або інших речей, визначених родовими ознаками. За частиною першою статті 1049 ЦК України позичальник зобов'язаний повернути позикодавцеві позику (грошові кошти у такій самій сумі або речі, визначені родовими ознаками, у такій самій кількості, такого самого роду та такої самої якості, що були передані йому позикодавцем) у строк та в порядку, що встановлені договором. Згідно з частиною першою статті 1048 ЦК України позикодавець має право на одержання від позичальника процентів від суми позики, якщо інше не встановлено договором або законом. Згідно ч.1 ст.1054 ЦК України, за кредитним договором кредитодавець зобов'язується надати

грошові кошти позичальникові у розмірі та умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити відсотки. Відповідно ст.1050 ЦК України – якщо позичальник своєчасно не повернув суму позики, він зобов'язаний сплатити грошову суму відповідно до ст.625 ЦК України. Якщо договором встановлений обов'язок позичальника повернути позику частинами, то в разі прострочення повернення чергової частини позикодавець має право вимагати дострокового повернення частини позики, що залишилася, та сплати відсотків, а також відповідно до ст.550 ЦК України сплатити неустойку (штраф, пеню). Статтею 1046 ЦК України передбачено, що за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

Однак, суд враховує наступне. Як зазначає позивач в своєму позові, згідно до укладеного договору кредиту №2008/28-13/64, відповідно до п.1.1. якого Банк надав Сара В.П. у тимчасове користування на умовах забезпеченості, повернення, строковості, платності та цільового характеру використання грошові кошти в сумі 14188 доларів США., зі сплатою 14 відсотків річних та наступними порядком погашення суми основної заборгованості до 10 числа кожного місяця згідно графіку. Згідно до п. 2.1 того ж договору надання кредиту здійснюється шляхом видачі позичальнику готівкових коштів в іноземній валюті (доларів США) з позичкового рахунку №22031669819531 шляхом конвертації через касу банку (а.с.5 та 5 зворотна сторона). Згідно з п.1.1. додаткової угоди № 1 про внесення змін до договору кредиту на купівлю автотранспортних засобів № 2008/28-13/64 від 24 червня 2009 позивач надав Сара В.П. грошові кошти на тих же умовах в сумі 15169,32 доларів США зі сплатою 14 відсотків річних до 10 числа кожного місяця згідно графіку. Крім того, додаткова угода вносить зміни до п. 2.1 договору, надання кредиту в розмірі 14188 доларів США здійснюється шляхом видачі позичальнику готівкових грошей з позичкового рахунку №22031669819531 шляхом конвертації через касу банку. Надання кредиту на поточні потреби в розмірі 981,32 доларів США здійснюється готівкою через операційну касу Кредитора (а.с.10). Отже, для підтвердження отримання відповідачем по справі – Сара В.П. грошових коштів по кредиту необхідно надати до суду квитанцію про здійснення видачі готівкою через операційну касу Кредитора суми кредиту. Жодних квитанцій про отримання боржником кредиту, позивачем, до суду не надано. Без надання підтвердження про реальне отримання відповідачем коштів по кредиту дана дія не може вважатися встановленою та являється тільки припущенням позивача, що у свою чергу порушує ст.81 ЦПК України.

Крім того, як вже зазначалося у п.2.1 Договору, надання кредиту здійснюється шляхом видачі позичальнику готівкових коштів в іноземній валюті (долари США) з позичкового рахунку №22031669819531 шляхом конвертації через касу банку. Крім того, додаткова угода вносить зміни до п. 2.1 договору, надання кредиту в розмірі 14188 доларів США здійснюється шляхом видачі позичальнику готівкових грошей з позичкового рахунку №22031669819531 шляхом конвертації через касу банку. Надання кредиту на поточні потреби в розмірі 981,32 доларів США здійснюється готівкою через операційну касу Кредитора. Позивач не надав суду виписки з позичкового рахунку №22031669819531 рахунку, який і мав би підтвердити рух грошових коштів, наявність або відсутність заборгованості, та з якого суд мав би встановити який саме розмір грошових коштів було отримано позичальником та сплачено в якості погашення кредиту. Наданий позивачем розрахунок заборгованості за зазначеним договором не є належним та допустимим доказом наявності цивільно-правових відносин між сторонами у справі, оскільки по суті є калькуляцією, якою позивач обґрунтовує розмір своїх вимог, відтак він не є тим документом, який підтверджує наявність або відсутність коштів на рахунку особи та факт проведення певних фінансових операцій.

Таким чином, розрахунок вимог банку №10.01-087/50 від 20 лютого 2017 року (а.с.19-21) є таким який не містять інформації щодо предмету доказування (ч.1 ст.77 ЦПК України), а є лише калькуляцією, якою позивач обґрунтовує розмір своїх вимог.

Крім того, суд враховує, що позивач у позові просить суд стягнути з відповідачів солідарно заборгованість за кредитом 14830,97 доларів США, та за відсотками - 14774,73 доларів США, а також витрати пов'язані зі сплатою судового збору. Згідно наданого позивачем розрахунку вимог банку від 20 лютого 2017 року розмір заборгованості по відсоткам становить 3924,65 доларів США (а.с.19-21).

Крім того, відповідно до ч.2 ст.21 Закону України «Про споживче кредитування» у договорах про споживчий кредит пеня за невиконання зобов'язання щодо повернення кредиту та процентів за ним не може перевищувати подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який сплачується пеня, та не може бути більшою за 15 відсотків суми простроченого платежу.

Розмір нарахованої відповідачам заборгованості за кредитом (прострочений платіж) становить 14830,97 доларів США. Тобто сума повернення пені та процентів за законом не повинна бути по справі більшою за 2224,65 доларів США. (14 830,97x15 відсотків), а не як вказує позивач тільки відсотки 14774,73 доларів США.

Вимога позивача сплатити за відсотками по кредиту більшу суму є безпідставними та не відповідають фактичним обставинам справи.

З матеріалів справи вбачається, що між Банком та відповідачем – Сара В.П. був укладений договір та додаткова угода за яким останній отримав грошові кошти в сумі 15169,32 грн. Даний кредитний договір забезпечений договором поруки №06-09/2259 від 13 жовтня 2008 року та додаткової угоди про внесення змін до договору поруки №06-09/2259 від 24 червня 2009 року з відповідачем Сара О.В.

Відповідно до ст.638 ЦК України договір є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору.

Істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

Договір укладається шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною.

Згідно ч.ч.1 та 2 ст.639 ЦК України визначено, що договір може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом.

Якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому цієї форми, навіть якщо законом ця форма для даного виду договорів не вимагалася.

Згідно п.2 додаткової угоди, детальний розпис сукупної вартості Кредиту, зазначення реальної процентної ставки та абсолютне подорожчання Кредиту наведено в Додатку 1 до цієї Додаткової угоди, що є її невід'ємною частини.

Позивачем до суду не надано зазначеного у додатковій угоді Додатку 1 з яким відповідно повинен був ознайомитися відповідач до підписання додаткової угоди.

Згідно п.10, ч.3, ст. 18 Закон України «Про захист прав споживачів» несправедливими є, зокрема, умови договору про установлення обов'язкових для споживача умов, з якими він не мав реальної можливості ознайомитися перед укладенням договору.

Згідно ч.ч.1 та 2 ст. 207 ЦК України, правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо він підписаний його стороною (сторонами).

Верховний Суд України у своєму рішенні від 11 березня 2015 року по справі № 6-16цс15 висловив правову позицію з цього приводу, зазначивши, що згідно ч.ч.1, 2 ст.207 ЦК України правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах, у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо він підписаний його стороною (сторонами).

Суд враховує, що сторонами по справі укладено кредитний договір на споживчі цілі, тому до правовідносин сторін по справі мають бути застосовані приписи Закону України «Про захист прав споживачів». Згідно із статтями 4, 10 та 203 ЦК України зміст правочину не може суперечити ЦК, іншим законам України, які приймаються відповідно до Конституції України та ЦК, міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актам Президента України, постановам Кабінету Міністрів України, актам інших органів державної влади України, органів влади Автономної Республіки Крим у випадках і в межах, встановлених Конституцією України та законом, а також моральним засадам суспільства. Зміст правочину не повинен суперечити положенням також інших, крім актів цивільного законодавства, нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до Конституції України

(статті 1, 8 Конституції України). Правочин може бути визнаний недійсним лише з підстав, визначених законом, та із застосуванням наслідків недійсності, передбачених законом. Особливості регулювання відносин за договором про надання споживчого кредиту встановлені законом. Стаття 18 Закону України «Про захист прав споживачів» містить самостійні підстави визнання угоди (чи її умов) недійсною. Так, за змістом частини п'ятої цієї норми у разі визнання окремого положення договору, включаючи ціну договору, несправедливим може бути визнано недійсним або змінено саме це положення, а не сам договір. Тільки у разі, коли зміна окремих положень або визнання їх недійсними зумовлює зміну інших положень договору, на вимогу споживача такі положення підлягають зміні або договір може бути визнаний недійсним у цілому (частина шоста статті 18 Закону). Визначення поняття «несправедливі умови договору» закріплено в частині другій статті 18 цього Закону - умови договору є несправедливими, якщо всупереч принципу добросовісності його наслідком є істотний дисбаланс договірних прав та обов'язків на шкоду споживачу.

Аналізуючи норму статті 18 Закону України «Про захист прав споживачів» можна дійти висновку, що для кваліфікації умов договору несправедливими необхідна наявність одночасно таких ознак: по-перше, умови договору порушують принцип добросовісності (пункт 6 частини першої статті 3, частина третя статті 509 ЦК України); по-друге, умови договору призводять до істотного дисбалансу договірних прав та обов'язків сторін; по-третє, умови договору завдають шкоди споживачеві. Несправедливими є, зокрема, умови договору про: виключення або обмеження прав споживача стосовно продавця (виконавця, виробника) або третьої особи, у разі повного або часткового невиконання чи неналежного виконання продавцем (виконавцем, виробником) договірних зобов'язань, включаючи умови про взаємозалік, зобов'язання споживача з оплати та його вимог, у разі порушення договору з боку продавця (виконавця, виробника); встановлення жорстких обов'язків споживача, тоді як надання послуги обумовлене лише власним розсудом виконавця; (пункти 2,3 частини третьої статті 18 Закону «Про захист прав споживачів»); надання можливості продавцю (виконавцю, виробнику) не повертати кошти на оплату, здійснену споживачем, у разі відмови споживача укласти або виконати договір, без встановлення права споживача на одержання відповідної компенсації від продавця (виконавця, виробника) у зв'язку з розірвання або невиконанням ним договору (пункт 4 частини третьої статті 18 Закону). Відповідно до ч. 2 ст. 18 Закону України «Про захист прав споживачів», умови договору є несправедливими, якщо всупереч принципу добросовісності його наслідком є істотний дисбаланс договірних прав та обов'язків на шкоду споживача.

Частиною 5 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів» встановлено, що до договорів із споживачами про надання споживчого кредиту застосовуються положення цього Закону про несправедливі умови в договорах, зокрема положення, згідно з якими передбачаються зміни в будь-яких витратах за договором, крім відсоткової ставки.

Згідно з ч. ч. 5, 6 ст. 18 Закону України «Про захист прав споживачів», якщо положення договору визнано несправедливим, включаючи ціну договору, таке положення може бути змінено або визнано недійсним. У разі коли зміна положення або визнання його недійсним зумовлює зміну інших положень договору, на вимогу споживача договір може бути визнаний недійсним у цілому.

Відповідно до п.16 постанови пленуму Вишого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30 березня 2012 року № 5 «Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин», суди повинні з'ясувати виконання банками чи іншими фінансовими установами положення статей 11, 18, 21 Закону України «Про захист прав споживачів», а також пункту 3.8 Правил надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту, затверджених постановою Правління Національного банку України від 10 травня 2007 року № 168, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 25 травня 2007 року № 541/13808 (щодо договорів, укладених після набрання постановою чинності), де передбачено обов'язок банків у разі надання кредиту в іноземній валюті під час укладення кредитного договору попередити споживача, що валютні ризики під час виконання зобов'язань за цим договором несе споживач. Таким чином, застосування поняття «валютний ризик» можливий між кредитором та боржником у разі, якщо кредит було надано в іноземній валюті.

Під час укладення та виконання кредитного Договору були порушені права споживача фінансових послуг і кредитний договір не відповідає вимогам Закону України «Про захист прав споживачів», тому як перед укладенням договору про надання споживчого кредиту кредитодавець не повідомив споживача у письмовій формі про орієнтовну сукупну вартість кредиту та вартість послуги з оформлення договору про надання кредиту (перелік усіх витрат, пов'язаних з одержанням кредиту, його обслуговуванням та поверненням, зокрема таких, як адміністративні витрати, витрати на страхування, юридичне оформлення тощо). Умови кредитного договору є несправедливими, так як всупереч сумлінності його слідством є істотний дисбаланс договірних прав і обов'язків на шкоду споживача кредитних послуг – Позичальника. Несправедливими є,

зокрема, умови кредитного договору в частині надання кредиту в іноземній валюті - доларах США, що передбачає згідно умов кредитного договору, що є способом зловживання правом, є порушенням частини 3 статті 13 ЦК України.

Оскільки, згідно зі ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів» та п.2.1 Правил, перед укладенням договору про надання споживчого кредиту, Банк був зобов'язаний: «...перед укладенням кредитного договору надати Споживачу, в письмовій формі, інформацію про умови кредитування, а також орієнтовну сукупну вартість кредиту, ознайомивши його з умовами кредитування, зокрема: з наявними формами кредитування з коротким описом відмінностей між ними, у тому числі між зобов'язаннями Споживача; з типами процентних ставок; переваги та недоліки пропонованих схем кредитування; а також зазначити орієнтовну сукупну вартість кредиту з урахуванням процентної ставки за кредитом, вартості всіх супутніх послуг, а також інших фінансових зобов'язань Споживача, які пов'язані з отриманням, обслуговуванням і погашенням кредиту (у тому числі на користь третіх осіб - страховиків, оцінювачів, реєстраторів, нотаріусів тощо); зазначити варіанти повернення кредиту, включаючи кількість платежів, їх частоту та обсяги; та інше, переваги та недоліки пропонованих схем кредитування...» Згідно з п. 4. ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів» та п. 3.1, 3.2, 3.3 та 3.4 Правил - «...Банк зобов'язаний був в кредитному договорі, надати детальний розпис сукупної вартості кредиту з урахуванням процентної ставки за ним, вартості всіх супутніх послуг, а також інших фінансових зобов'язань Споживача. Кредитний договір мав містити графік платежів у розрізі сум погашення основного боргу, сплати процентів за користування кредитом, вартості всіх супутніх послуг, а також інших фінансових зобов'язань Споживача за кожним платіжним періодом з урахуванням даних, передбачених у додатку до цих Правил...» Тобто, важливим є право позичальника на отримання попередньої достовірної інформації про умови кредитування, у тому числі про усі платежі, які пов'язані з отриманням, обслуговуванням та погашенням кредиту. Відповідно до вимог Правил надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту, затверджених постановою Правління Національного банку України від 10 травня 2007 року, кредитний договір обов'язково має містити вартість кредиту в грошовому виразі у валюті платежу за кредитним договором. Відповідно до Правил в договорі кредиту обов'язково повинні бути зазначені такі дані: - детальний розпис сукупної вартості кредиту з урахуванням процентної ставки та вартості всіх супутніх послуг; - графік платежів згідно зі строковістю, зазначеною в кредитному договорі, - щомісяця, щокварталу тощо у розрізі сум погашення основного боргу, сплати процентів за користування кредитом, вартості всіх супутніх послуг; - сукупна вартість кредиту, зазначена як у процентному виразі, так і в абсолютному значенні у випадку подорожчання кредиту (у грошовому виразі). В даному випадку, розпис загальної вартості кредиту з урахуванням фактичної валюти кредиту та фактично наданими за кредитним договором грошовими коштами відсутній, сторонами чітко не визначена істотна умова договору - ціна (ст. 632 ЦК України). Відповідно до ч. 2 п. 4 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів»: у договорі про надання споживчого кредиту зазначається детальний розпис загальної вартості кредиту для споживача.

Вказані вище приписи законодавства при укладенні договору між сторонами не були дотримані в повному обсязі, чим порушено права відповідача як споживача. На підставі п. 2.4. Правил - «...Банк був зобов'язаний отримати письмове підтвердження Споживача про ознайомлення з вищенаведеною інформацією...»

Таким чином, у Банка був обов'язок, який виник безпосередньо з актів цивільного законодавства, на підставі ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів», Правил надання Банками України інформації Споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту, затверджених постановою Правління Національного Банку України від 10 травня 2007 р. №168, та інших законів, надати Споживачу вказану вище інформацію, та ознайомити його з ціною майбутнього Договору, обов'язково, у письмовій формі, для того щоб Споживач мав можливість здійснити свідомий вибір. Банк використав переваги свого становища, порушив принцип рівності сторін, та використав недобросовісну конкуренцію. Оскільки за договором кредиту «...одна сторона - банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредиту встановлений строк та сплатити відсотки. Кредитний договір є договором консенсуальним, платним, двосторонньо зобов'язальним. Вимоги до форми і порядку укладення кредитного договору передбачено у ст. 1055 ЦК України, ст. 6 Закону України від 12 липня 2001 р. «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Кредитний договір укладається між позичальником і кредитодавцем в письмовій формі і визначає взаємні зобов'язання стосовно суми кредиту, терміну його повернення, розміру та порядку сплати відсотків і не може змінюватися в односторонньому порядку. До умов кредитного договору належать: об'єкти кредитування; розмір кредиту; умови його надання та погашення; процентні ставки за користування кредитом та порядок сплати процентів; умови здійснення банківського контролю за використанням коштів; способи забезпечення виконання зобов'язань клієнтом; перелік розрахунків та відомостей, необхідних для кредитування, строк їх

надання клієнту; майнова відповідальність за порушення умов договору тощо. Важливим є право позичальника на отримання попередньої достовірної інформації про умови кредитування, у тому числі про усі платежі, які пов'язані з отриманням, обслуговуванням та погашенням кредиту.

Тому в даному випадку, відсутність детального розпису загальної вартості кредиту для споживача унеможливили визначення фактичного подорожчання кредиту, оскільки у кредитному договорі відсутня така істотна умова, як ціна, і Банк фактично призвів позичальника на здійснення правочину, на який за наявності достовірної інформації про всі майбутні витрати за кредитом, вона б ніколи б не погодилась. Зазначена у кредитному договорі ціна не відповідає фактичним діям сторін та суперечить визначеній вартості кредиту, яка зазначена у розрахункових документах про видачу кредитних коштів.

За кредитним договором юридичні права й обов'язки сторін - банків та клієнтури - неоднакові. У банку-кредитора - фактично знаходяться всі права, а важливими обов'язками є надання кредитів різних видів та інформування клієнтів про умови кредитування. На клієнті лежать в основному обов'язки: повернути в строк одержаний кредит, сплатити банку проценти за користування кредитом, не ухилитися від банківського контролю, надати і гарантувати наявність забезпечення за договором.

Відсутність чи не ознайомлення хоча б з однієї невід'ємною частиною договору є підставою для визнання договору не дійсним, що в свою чергу є підставою для відмови у задоволенні позову.

Такий же висновок викладений Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ в Ухвалі від 22 жовтня 2014 року по справі №6- 26251св14 про відхилення касаційної скарги ПАТ КБ «Надра» (ухвалою від 19 січня 2015 року по справі № 6-46847зп14 у допуску до провадження Верховного Суду України справи було відмовлено) - «...відсутність відомостей щодо детального розпису загальної вартості кредиту; факт ненадання банком окремого письмового документа з детальним розписом загальної вартості кредиту для споживача; відсутність у наданому розрахунку повної орієнтовної вартості кредиту з проведенням розрахунку поверхово та не зрозуміло для споживача; включення до додаткової угоди положень, які відповідно до ст.ст.11,18 Закону України «Про захист прав споживачів» є несправедливими, оскільки містять умови про зміни у витратах з наявним дисбалансом зарахування відсотків та тіла кредиту, що також ставить в тяжке, несправедливе становище споживача в договірних зобов'язаннях; відсутність інформації які суми на які рахунки зараховувалися, загалом є підставою для визнання кредитного договору недійсним...»

Такої ж правової позиції дотримується Велика Палата Верховного Суду в постанові по справі №342/180/17 від 03 липня 2019 року, ВССУ в ухвалі по справі 755/2307/17 від 17 листопада 2017 року.

Наведені фактичні обставини є підтвердженням порушення принципу рівноправності сторін договору, несправедливості умов кредитного договору, істотного дисбалансу договірних прав і обов'язків на шкоду споживача кредитних послуг – Позичальника, наслідком чого може бути визнання такого договору недійсним. Відсутність позову про визнання кредитного договору недійсним як оспорюваного правочину не може бути перешкодою для неврахування інтересів позичальника при вирішенні справи за позовом банку до позичальника про стягнення заборгованості.

Відповідно до ст. 610 ЦК України порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання).

Якщо в зобов'язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін). Зобов'язання, строк (термін) виконання якого визначений вказівкою на подію, яка неминуче має настати, підлягає виконанню з настанням цієї події (ч. 1 ст. 530 ЦК України).

Згідно із ч.2 ст.1050 ЦК України, якщо договором встановлений обов'язок позичальника повернути позику частинами (з розстроченням), то в разі прострочення повернення чергової частини позикодавець має право вимагати дострокового повернення частини позики, що залишилася, та сплати процентів, належних йому відповідно до статті 1048 цього Кодексу.

Отже, сторони кредитного договору встановили строки виконання боржником окремих зобов'язань (внесення щомісячних платежів), що входять до змісту зобов'язання, яке виникла на основі цього договору.

Відповідно до ст. 256 ЦК України позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

Згідно ст. 257 ЦК України загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки.

За змістом ч.4 ст.559 ЦК України порука припиняється після закінчення строку, встановленого в договорі поруки. У разі, якщо такий строк не встановлено, порука припиняється, якщо кредитор протягом шести місяців від дня настання строку виконання основного зобов'язання не пред'явить вимоги до поручителя.

Отже, порука – це строкове зобов'язання, і незалежно від того, встановлений строк її дії договором чи законом, його вплив припиняє суб'єктивне право кредитора.

Відповідно до ч.1 ст.251 ЦК України строком є певний період у часі, зі впливом якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення.

Строк визначається роками, місяцями, тижнями, днями або годинами (ч.1 ст.252 ЦК України).

Разом з тим із настанням певної події, яка має юридичне значення, законодавець пов'язує термін, який визначається календарною датою або вказівкою на подію, яка має неминуче настати (ст.ст. 251, 252 ЦК України).

Таким чином, умови договору поруки про його дію до повного припинення зобов'язань боржника не свідчать про те, що цим договором встановлено строк припинення поруки в розумінні ст. 251 ЦК України, тому в цьому випадку підлягають застосуванню норми ч.4 ст.559 цього Кодексу про те, що порука припиняється, якщо кредитор протягом шести місяців від дня настання строку виконання основного зобов'язання не пред'явить вимоги до поручителя.

Виконання сторонами зобов'язання – це здійснення ними дій з реалізації прав і обов'язків, що впливають із зобов'язання, передбаченого договором. Отже, основне зобов'язання – це не зміст кредитного договору, а реально існуючі правовідносини, зміст яких складають права та обов'язки сторін кредитного договору.

Перебіг позовної давності починається з дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила (ч.1 ст.261 ЦК України).

Сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови у позові (ч.4 ст. 267 ЦК України).

Як вбачається з матеріалів справи відповідачі (як позичальник так і поручитель) узяли на себе зобов'язання повернути суму кредиту з відповідними процентами до 12.10.2017 року, сплачуючи її частинами (щомісячними платежами) згідно з графіком платежів.

Отже, сторони встановили не лише строк дії договору, а й строки виконання боржником окремих зобов'язань (внесення щомісячних платежів), що входять до змісту зобов'язання, яке виникло на основі договору.

Строк виконання боржником кожного щомісячного зобов'язання згідно із ч.3 ст. 254 ЦК України спливає у відповідне число останнього місяця строку.

Якщо умовами кредитного договору передбачено окремі самостійні зобов'язання боржника про повернення боргу щомісяця частинами та встановлено самостійну відповідальність боржника за невиконання цього обов'язку, то в разі неналежного виконання позичальником цих зобов'язань позовна давність за вимогами кредитора до позичальника про повернення заборгованих коштів повинна обчислюватися з моменту настання строку погашення кожного чергового платежу.

Оскільки відповідно до ст.554 ЦК України поручитель відповідає перед кредитором у тому самому обсязі, що й боржник, то зазначені правила (з урахуванням положень ч.4 ст. 559 цього Кодексу) повинні застосовуватись і до поручителя.

Таким чином, можна зробити висновок, що в разі неналежного виконання боржником зобов'язань за кредитним договором передбачений ч.4 ст. 559 ЦК України строк пред'явлення кредитором вимог до поручителя про повернення боргових сум, погашення яких згідно з умовами договору визначене періодичними платежами, повинен обчислюватися з моменту настання строку погашення кожного чергового платежу.

Згідно п.1.1. договору поруки №06-09/2259 від 13 жовтня 2008 року та п 1.1. додаткової угоди №1 про внесення змін до цього договору поруки, визначений порядок погашення суми основної заборгованості до 10 числа кожного місяця згідно графіку, який вказаний в п. п. 1.1.1.

Відповідно до таблиці погашення нарахованих відсотків, наданого до суду позивачем, останній щомісячний платіж виконання основного зобов'язання відбувся 30 листопада 2011 року.

Отже, позовна давність для пред'явлення до відповідача – Сара В.П. вимог про повернення кредиту закінчився 30 листопада 2014 року, а для поручителя – Сара О.В. – 30 травня 2012 року.

Тому, направлення вимоги позивачем про усунення порушень від 30 березня 2017 року та позову від 10 квітня 2017 року до відповідачів порушують встановлені законодавством строки позовної давності, що в свою чергу являється підставою для відмови у задоволенні позову.

Банк пропустив строк позовної давності, чим втратив право вимоги грошових коштів по договору, як у боржника та й у його поручителя.

Така правова позиція викладена у постанові Верховного Суду України від 29 березня 2017 року по справі №6-3087цс16 та постанові ВС від 14.07.2019 року по справі №658/2853/14-ц

Виходячи з вищенаведеного в сукупності, необхідно зробити наступний висновок.

Позивач Банк не довів, відповідно до положень ч.1 ст.81 ЦПК України, ті обставини на які він посилається як на підставу своїх вимог: - не надано жодних доказів отримання боржником кредиту; - не надано до суду виписку по рахунку, який і мав би підтвердити рух грошових коштів, наявність або відсутність заборгованості, та з якого суд мав би встановити який саме розмір грошових коштів було отримано позичальником та сплачено в якості погашення кредиту; - в позовних вимогах безпідставно збільшений розмір витребування відсотків по договору з відповідачів; - не надано до суду всіх невід'ємних частин договору. Позивач не довів факт одержання кредиту у визначеній договором сумі та валюті, не довів факт отримання позичальником визначеної суми кредиту у визначений договором спосіб, не довів наявність та суму боргу, пропустив строки звернення до поручителів та до суду, а тому його позовні вимоги є безпідставними та необґрунтованими.

Крім того, пропущенні строки позовної давності, як для боржника, так и до поручителя, але враховуючи вищевикладене, суд відмовляє у задоволенні позову на підставі вищезазначених обставин.

Вирішуючи питання про судові витрати, суд керується правилами ст.141 ЦПК України.

Керуючись ст.ст.11,18,21,22 Закону України «Про захист прав споживачів», ст.ст.4,10,13,203,207,251,254,256,257,261,267,509,525,526,530,550,554,559,599,610,611,625,638,639,1046,1048-1050,1054,1055 ЦК України, ст.ст.11-13,76-81,141,259,263-265,268 ЦПК України, суд –

В И Р І Ш И В:

У задоволенні позовних вимог акціонерного товариства «Альфа-Банк» до Сара Василя Петровича, Сара Олександра Васильовича про стягнення заборгованості – відмовити.

Апеляційна скарга на рішення суду подається протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини судового рішення, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення. Учасник справи, якому повне рішення суду не було вручено у день його складення, має право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження, якщо апеляційна скарга подана протягом тридцяти днів з дня вручення йому повного рішення суду.

Повне рішення суду складено 01 червня 2020 року.

Суддя:	В.М.Швець
--------	-----------